

Derzi-zâde ‘Ulvî

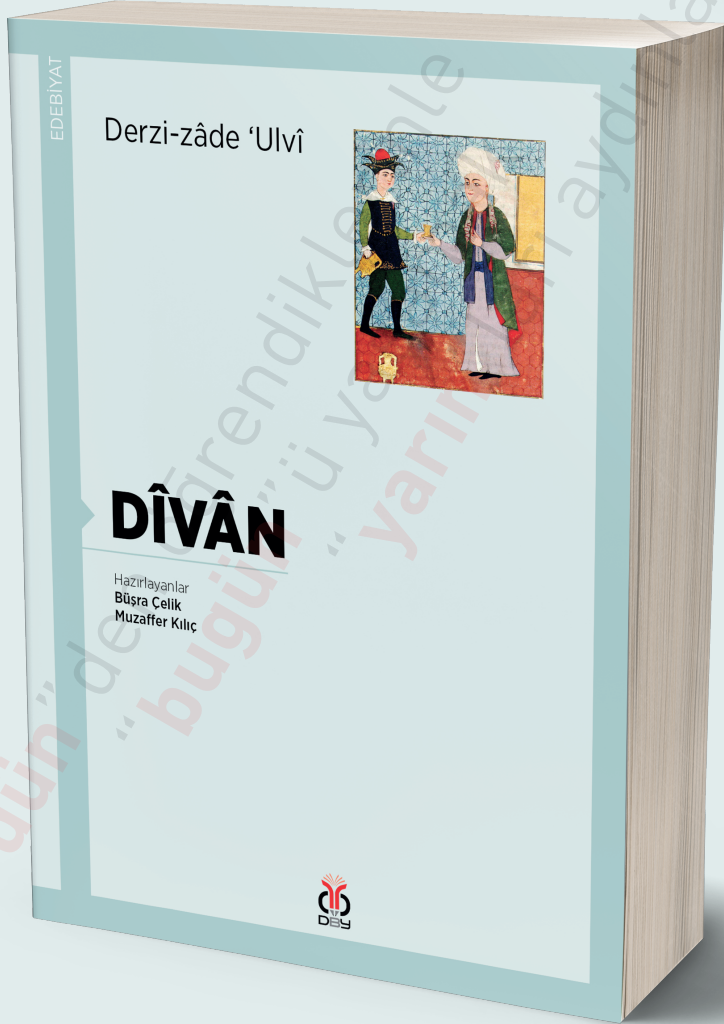

DÎVÂN

Hazırlayanlar
Büşra Çelik
Muzaffer Kılıç

Derzi-zâde ‘Ulvî DÎVÂN

Hazırlayanlar: **Büşra Çelik, Muzaffer Kılıç**

DERZİ-ZÂDE ‘ULVÎ [ö. 1585]

DÎVÂN

Hazırlayanlar
Büşra Çelik
Muzaffer Kılıç

BÜŞRA ÇELİK, 1989 yılında Eminönü'nde doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini İstanbul'da tamamladı. 2008 yılında Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü kazandı. 2012 yılında bu bölümden mezun oldu. Aynı yıl Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı yüksek lisans programına kayıt oldu. 2013 yılında Akdeniz Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne Araştırma Görevlisi olarak atandı. Halen adı geçen kurumda 2015 yılında başladığı doktora eğitimine devam etmektedir.

MUZAFFER KILIÇ, 1988 yılında Sivas'ta doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Malatya'da tamamladı. 2006 yılında girdiği Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü 2010 yılında tamamladı. 2012 yılında Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı yüksek lisans programına kayıt oldu. 2014 yılında Harran Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne Araştırma Görevlisi olarak atandı. 2015 yılında Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı doktora programına kabul aldıktan sonra Harran Üniversitesi'ndeki vazifesinden istifa etti. 2017-2018 yılları arasında Tahran University Dehkhoda Lexicon Institute'de Klasik Fars Dili ve Edebiyatı eğitimi aldı. Şu an Marmara Üniversitesi'nde doktora eğitimine devam etmektedir.

İçindekiler

Kısaltmalar	6
Sunuş	11
Derzi-zāde ‘Ulvī	17
1. Adı, Lakabı ve Mahlası.....	17
2. Eğitimi ve Mesleği.....	18
3. Hayatı.....	19
4. Ölümü.....	29
5. Eserleri.....	29
5.1. Dîvân.....	29
5.1.1. Nüshalar ve Tavsifleri.....	31
5.2. Manisa Şehrengizi.....	35
6. Kaynaklarda Şiirinin Değerlendirilmesi.....	37
7. Ulvî'nin Şair, Şiir ve Söz Üzerine Düşünceleri.....	40
8. Söz Varlığına Dair Birkaç Değerlendirme.....	47
8.1. âsmâni rîsmân ile fark etme-.....	47
8.2. aylağ.....	47
8.3. çak-/çak.....	48
8.4. çeñe.....	48
8.5. gökde isterken yerde bul-.....	49

8.6. gözlüce hâ.....	49
8.7. her-kesüñ görînde bir aşlan yatur	50
8.8. irkil-	50
8.9. müyeden müya dön-	50
8.10. nâzük lañfe	51
8.11. Nevâ.....	51
8.12. öte ður.....	51
8.13. rîsmân.....	52
8.14. Sen Cuvan (San Giovanni).....	52
8.15. taş kendü yerinde pekdür	53
8.16. toñuz kupaşı	53
8.17. yad êdüp yâd êtme-.....	54
8.18. yezdâna şal-.....	54
8.19. yok eşer gör-	54
9. Ulvî Mahlaşlı Diğere Osmanlı Edebiyatı Şairleri.....	55
9.1. ‘Ulvî Beg (Sağır)	55
9.2. ‘Ali ‘Ulvî.....	56
9.3. Yeğenoğlu ‘Ulvî.....	56
9.4. Hacı-zâde ‘Ulvî Efendi	57
9.5. Mevlânâ ‘Ulvî	57
9.6. Hüseyin Ağa	57
9.7. Hüseyin ‘Ulvî Efendi	58
9.8. Hâfız Seyyid ‘Ali Efendi	58
10. Kaynak Tenkidi.....	58
10.1. Sürğün mü, Sefer mi?.....	59
10.2. Büyük İstanbul Yangını Ne Zaman?.....	63
10.3. Dîvân Tertip Etti mi?.....	65
11. İrtibat Kurduğı Devlet Adamları, Şairler ve Onlara Yazdığı Şiirler...65	
11.1. Sultan II. Selim Han (ö. 1574).....	66
11.1.1. Kasideleri.....	66
11.1.2. Musammatları	69
11.1.3. Gazel ve Nazireleri.....	71
11.2. Sultan III. Murad Han (ö. 1595).....	72
11.3. Nihânî Turak Çelebi (ö. 1563)	73

11.4. Osman Paşa (ö. 1585).....	75
11.5. Manisa Müftüsü Muallim-zâde Ahmed (ö. 1572).....	76
11.6. Vusûlî Çelebi (ö. 1590).....	78
11.7. Bâkî (ö. 1600).....	80
Çeviriyazı Alfabeti	85
Metin Kurulurken İzlenen Yol	86
DİVÂN	
Tenkitle Metin	
Meşnevîler.....	91
Dîbâce.....	108
Kaşîdeler.....	157
Muşammatlar.....	244
Ğazeller.....	316
Kıt‘alar.....	788
Maţla‘lar.....	802
Kaynaklar	825
Özel Adlar Dizini	831
Kalıp Söz, Deyim ve Atasözleri Dizini	839

Sunuş

Türk-İslam tarihinin muhtelif yönlerden zirve çağı Osmanlılar dönemi, sadece siyasi ve ekonomik açıdan değil aynı zamanda kültür, sanat ve edebiyat alanlarında da altın çağın yaşandığı dönem olarak kabul edilmiştir. Osmanlı Devleti'nin ise Yavuz Sultan Selim ile Kânûnî Sultan Süleyman dönemlerini kapsayan ve hemen her bakımdan en itibarlı olduğu dönemi şüphesiz 16. asırdır. Bu çağ şairlerinin ulaştığı edebi kudret ve incelik, şiir sahasında mihenk hüviyeti taşımaktadır.

Bu asır şairlerinden biri olan Derzi-zâde Ulvî'nin, bulunduğu çağın kudret ve kalemine vakıf, ilmi ve edebi olarak güçlü bir şahsiyet olduğu, meclislerle irtibat kurduğu devlet adamı ve şairlerden açıkça görülmektedir. Lakin yaşadığı bazı talihsizlikler onun süregelen bir şekilde içekapanık bir hayat sürmesine sebep olmuştur. Hayatı kötü talihin bir türlü yakasını bırakmayan şairin bu şanssızlığından eserleri de hissesine düşeni almış olacak ki tarih sahnesinde ilmi sahada da üzerine yapılan çalışmalar eserleri -kendi gibi- hep kıyıda köşede kalmıştır.

Derzi-zâde Ulvî, edebiyat tarihlerinde her ne kadar gerekli ilgi ve alakayı görmese de yüzyıllar boyunca dillere peleseng olan pek

çok şiir yazmıştır. Duygusal biri olduğu, içten ve samimi şiirler yazdığı pek çok araştırmacı tarafından beyan edilmiştir. Böyle bir şairin şiirleri doğal olarak kendi çağında ve sonrasında şiir severlerce ihmal edilmeyerek yüzlerce mecmuada kendine yer bulmuştur. Çağdaşlarının Osmanlı edebiyatının en değerli şairleri olduğu halde, kendini bu değerli şairler arasında imtiyazlı bir konuma getirecek çok kıymetli şiirleri onun her dönemde üslubu ve şiirinin takdirine sebep olmuştur. Bunun mecmualardaki yankısı ise sadece İstanbul kütüphanelerinde binden fazla mecmuada binlerce şiirinin yer almasından anlaşılmaktadır.

Ulvî, sadece devrinde değil aynı zamanda günümüze kadar pek çok şair ve şiir sever tarafından çok yazmasından dolayı eleştirilmiştir. Çok yazması onun zayıf bir şair olduğunu anlamına gelmez. Bulduğu çağın Osmanlı'nın en parlak dönemi göz önüne alındığında çoğu güçlü şair ve devlet adamlarıyla dostluk kurmuş ve zihinde kalan pek çok şiir kaleme almıştır. Bu şiirlerin birçoğunun yankısı mecmualarda duyulmuştur. Öyle ki kimi mecmualarda yüzü aşkın ve kimisinde de onlarca şiirine rastlanır. Onun sadece gazelleri değil aynı zamanda kaside ve musammatları da çok sevilmiştir. Bu durumun tabii neticesi onun değerlendirmeye tabi tutulacak şiirlerinin sayısını artırmıştır. Bu amaçla değerlendirmek istediğimiz mecmualarda karşımıza çıkan en büyük sorunlardan biri de çok fazla nüsha farkı ve hatalı kaydın yer almasıdır. Bu husus hem çalışmanın yayın aşamasına geçme süresini uzatmakta hem de mevcut şiirlerin defaatle sunulmasından öteye gitmemektedir. Ayrıca edebiyat tarihinde birden fazla Ulvî'nin varlığı mecmualardaki şiirleri bir de bu nazarla değerlendirme gerekliliği doğurmaktadır. Şiirleri değerlendirme esnasında sadece yurtiçi kütüphanelerdeki yüzlerce mecmuanın yanında yurtdışı kütüphanelerindeki mecmualar göz önüne alındığında mecmuaların tamamını değerlendirecek imkan ve zamana sahip olmadığımızdan tam anlamıyla kamil bir eser ortaya

konamayacaktı. Bu yüzden mecmuları çalışmamıza dahil etmeden esas divan nüshaları üzerinden bir metin tesis edildi.

Derzi-zâde Ulvî'nin bugüne değin Dîvân'ı ile ilgili iki çalışma mevcuttur. Bunların ilki 1963'te "Süleymaniye Kütüphanesi Halet Efendi Ek 150", "Millet Kütüphanesi Ali Emiri Manzum 304" ve "İstanbul Üniversitesi Türkçe Yazmalar 1532" numaralı yazmalardan hareketle Ali Nihad Tarlan danışmanlığında Nezahat Büyükdemirtaş¹ ve Işıl Ergin² tarafından hazırlanan mezuniyet tezleridir. İkincisi, "Süleymaniye Kütüphanesi Halet Efendi Ek 150" ve "Ali Emiri Manzum 304" numaralı yazmalardan hareketle Namık Açıkgöz danışmanlığında İsmail Çetin³ tarafından hazırlanan yüksek lisans tezidir. 1963 yılında yapılan mezuniyet tezlerinde üç nüsha kullanılmışken 30 yıl sonra yapılan İsmail Çetin'in hazırladığı tezde sadece iki nüshadan hareketle metin tesis edilmiştir. Devrin şartları ve bilgiye ulaşma hızı dikkate alınarak bir değerlendirme yapıldığında çalışmalardaki eksikler hoş görülebilir.

Türkiye'nin tamamında mecmualarla ilgili yüzlerce çalışma yapılmaktadır. Bu çalışmalarla birlikte Ulvî'nin dîvânında yer almayan şiirlerin değerlendirilmesi hem araştırmacılarca hem de sonraki dönemde tarafımızdan yahut bir başkası tarafından Ulvî'nin yeni ve daha kapsamlı bir metin neşrinin yapılmasını mümkün kılacaktır.

Ulvî, kendisinden bahsettiği dibacesinde her insanda olduğu üzere kendini makbul ve doğru yolda görür. Hayatıyla ilgili yaptığı açıklamalarda minnetsiz yaşadığını ve doğru yol üzere olma gayretinde olduğunu ifade eder. Kırılgan bir yapıda olduğu şiirlerinin

¹ Nezahat Büyükdemirtaş, 'Ulvî Divanı: Tevhid Naat Dibace Kasaid, İstanbul Üniversitesi Mezuniyet Tezi, İstanbul 1963, Yer No: TAEK 598.

² Işıl Ergin, Ulvî: Hayatı Gazellerinin Edisyon Kritiği, İstanbul Üniversitesi Mezuniyet Tezi, İstanbul 1963, Yer No: TAEK 595.

³ İsmail Çetin, Derzi-zâde 'Ulvî (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni), Fırat Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 1993.

tümünde ve hicivden uzak durup medh, gurbet ve sevgiye yoğunlaşmasından açıkça anlaşılır. Nitekim bununla ilgili “*Fesahat ve belâgat sahiplerine yakışan yergi ve boş sözü terk edip övgüye layık olanı medhetme yolunu seçmeleridir*” ifadesi onun insani olarak tavrını gösterir. Buna rağmen Ulvî, insani zaaflarından tam anlamıyla kurtulamamış bir şairdir. *Dîvân*’ındaki manzumelerden pek çok kimseye yakınlaştığı, muhabbet duyup şiirler sunduğu ve bu yolla geçimini sağladığı görülmektedir. Bu bakımdan yaşadığı devirde pek çok şairin paye alma gayretinde olan devlet adamlığı yönlerinin bulunması dikkate alındığında Ulvî, tam anlamıyla bir şairdir ve daima bu yönü ön planda olmuştur. Hayatında hiç “*hubb-ı câha*” düşmemiş, daima gönlünden geçenlerin peşinde olup geçimini sağladığı müddetçe ilim ve muhabbet meclislerinden uzak kalmamıştır.

Ulvî’nin üslubu devrinin önce ve sonrasını kapsayan bir genişlik içerisinde son derecede kuvvetlidir. Nitekim bunu hem devrin suarası nazireleriyle, hem şiir severleri şiir defterlerine (mecmua) kaydederek, hem de nüktesinâs olan tezkireciler takdir ve tebrik ile vurgulamıştır. Buna ek olarak şairin kendine yönelik değerlendirmelerinde, hemen her şair gibi kendi şiirini pek çok şuaradan ulvî görmekle kalmamış sadece İran kültür ve tarihinin değil aynı zamanda bütün Doğu kültür ve edebiyatının en kudretli şairlerinden biri olan Hafız’la kıyaslamaktan geri durmamıştır. Bu hususu ivedilikle vurgulamanın en mühim sebebi Fars şiirinde dahi pek kudretli şairlerin böyle bir mukayeseye cüret edememeleridir. Doğrusu Ulvî’nin şiirini değerlendirecek kudret ve istidada sahip olduğumuz iddiasında değiliz, ancak bugünün okuyucusu onun şiirini okuduğunda onun samimiyetini ve selasetini kolayca idrak edeceğine ve yapılan bu tespitlerin oldukça yerinde olduğunu göreceğine şüphe yoktur.

Nihayet elde edilen nüshalar üzerinden kurulan *Dîvân*’da 8 mesnevi, 1 manzum-mensur karışık dibace, 30 kaside, 808 gazel, 48 musammat, 29 kıta (18’i tarih manzumesi) ve 94 matla bulunmaktadır.

240 bent ve 5823 beyitten oluşan *Dîvân*’da toplam 1017 manzume yer almaktadır.

Dîvân’da yer alan Arapça kısımların okunmasında ve tarih manzumelerinin çözülmesinde bilgi ve yardımlarını esirgemeyen, bizi her zaman nezaket ve hoşgörüsüyle karşılayan muhterem Prof. Dr. İsmail Yakıt beyefendiye, kitabı gözden geçirme lütfunda bulunup bilgi ve tecrübeleriyle önemli katkı sağlayan çok kıymetli hocamız sayın Prof. Dr. Ahmet Atillâ Şentürk’e ve son olarak birlikte çalışma ayrıcalığına eriştiğimiz Dün Bugün Yarın Yayınları yönetmeni sayın İrfan Güngörür beyefendiye sabrı, anlayışı ve içtenliği için teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Bu ortak çalışmanın nihâî amacı Ulvî *Dîvân*’ının metin neşrini gerçekleştirmektir. Bu çalışmanın, divanın nesre çevirisi, söz varlığının tespiti ve sözlük çalışmaları gibi her biri ayrı bir uzmanlık gerektiren sonraki çalışmalara yön göstermesi ve basamak olması ümidindeyiz.

Gayret bizden, tevfik Allah’tandır.

Büşra ÇELİK / Muzaffer KILIÇ
Kadıköy/İstanbul, 2018

Derzi-zâde 'Ulvî (öl. 993/1585)

1. Adı, Lakabı ve Mahlası

Adı Mehemmed¹ olup Derzi-zâde namıyla şöhret bulan² şair 'Ulvî mahlasını kullanmıştır. 'Ülüvv (Ar. *ع-ل-و*) kelimesi 'yüksek ve bülent olmak, dâbbeye binmek, kadir, şan ve şeref sahibi olmak, bir şeyin yukarısına çıkmak; yükseklik, sümüvv, rif'at, büyüklük; yücelme, yükselme, yücelik; celâl, şeref, bülendî, irtifâ'³ demek olup

¹ İbrahim Kutluk (haz.), "'Ulvî" *Kınalı-zade Hasan Çelebi Tezkiretü's-Şu'arâ*, TTK Yay., Ankara 2014, C. 2, s. 646; İbrahim Kutluk (haz.), *Beyânî Mustafa Bin Cârullah Tezkiretü's-Şu'arâ*, TTK Basımevi, Ankara 1997, s. 178; Mustafa İsen (haz.), "'Ulvî" *Gelibolulu Âli Mustafa Efendi Kühü'l-Ahbar'ın Tezkire Kısmı*, AKM Yay., Ankara 1994, s. 318; Riyâzî, "'Ulvî", *Riyâzî's-Şu'arâ*, Nuruosmaniye 3724, vr. 109^a.

² Filiz Kılıç (haz.), *Âşık Çelebi Meşâ'irü's-Şu'arâ (İnceleme-Metin)*, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay., İstanbul 2010, C. 2, s. 1105; Kutluk, *Kınalı-zade Tezkiresi*, s. 646; Süleyman Solmaz (haz.), "'Ulvî-i İstanbûlî", *Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâsı (İnceleme-Metin)*, AKM Başkanlığı Yay., Ankara 2005, s. 429; Kutluk, *Beyânî Tezkiresi*, s. 178; İsen, age., s. 318; Riyâzî, agy., vr. 109^a; Şemsettin Sami, "'Ulvî" *Kamûsü'l-A'lâm*, Kaşgar Neşriyat, Ankara 1996, C. 4, s. 3174.

³ Mustafa Koç-Eyyüp Tanrıverdi (haz.), *Mütercim Âsım Efendi el-Okjânûsu'l-Basît fî Tercemeti'l-Kâmûsi'l-Muhît: Kâmûsu'l-Muhît Tercümesi*, TYEK Başkanlığı Yay., C. 6, s. 5887-5888.; Şemsettin Sâmî, *Kâmûs-ı Türkî*, Çağrı Yay,

Çeviriyazı Alfabeti

ا	a, ā, e
آ	ā, a
ء	’, -i, -i, -y1, -yi
ب	b
پ	p
ت	t
ث	ṣ
ج	c
چ	ç
ح	ḥ
خ	ḫ
د	d
ذ	z
ر	r
ز	z
ژ	j
س	s

ش	ş
س	ş
ذ	z, d
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	‘
غ	ğ
ف	f
ق	q
ك	k, g, ñ
ل	l
م	m
ن	n
و	v, u, ü, o, ö, ū
ه	h, a, e
ی	y, ı, i, ĩ

Metin Kurulurken İzlenen Yol

Metin kurulurken müellif hattı bulunamadığından şiir ve şaire dair bilgi veren başlıkları, tertip hususiyeti ve şiir sayısından ötürü Süleymaniye nüshası esas alınmıştır. Süleymaniye nüshasıyla metin kurulduktan sonra sırasıyla Ali Emiri, İngiltere British Museum, Fransa Bibliothèque Nationale ve Üniversite nüshaları okunarak nüsha farkları dipnotta gösterilmiştir. Ayrıca diğer nüshalarda olup da Süleymaniye nüshasında olmayan şiirler metne dahil edilmiştir. Mesela 34. gazel diğer nüshalarda olmayıp sadece Ü nüshasında bulunduğu için şu şekilde gösterilmiştir: -S, -A, -İ, -P, Ü: 80b.

Müellif hattının olmayışı metin tesisinde bazı tasarruflara sebebiyet vermiştir. Burada müellifin elinden çıkmış ve şairin üslubuna en yakın bir metin kurmak amacıyla esas alınan S nüshasından daha uygun olduğu düşünülen farklar esas alınmıştır. Örneğin 162. gazelin 3. beytinde S nüshasında kelime “uhuvvet” olarak geçen kelime A ve P nüshalarında “ihvân” olarak geçmektedir. S nüshasında geçen kelime anlamı ve vezni bozduğu için A ve P nüshalarında yer almakta olan “ihvân” kelimesi kullanılmıştır. Ayrıca anlamı değiştirmeyen farklar ve müstensih hataları da dipnot olarak gösterilmiştir.

Her şiir türüne göre ayrıca numaralandırılmış, her şiir numarasının altına şiirin bahir ve vezinleri belirtilmiştir.

Her bir şiirin nüsha kısaltmaları, varak numaraları ve varakların “a” ve “b” yüzleri dipnotta gösterilmiştir. Dibacede ise metin içerisinde gösterilmiştir.

Metinde silinen yahut yazılmayan kısımlar tamir edilmeye çalışılarak yapılan teklifler köşeli “[]” araç içerisine yazılmıştır. Mesela 270. gazelin 3. beytinde ter ile gözüm kelimelerinin arasına [düşüp] kelimesinin eklendiği bu şekilde gösterilmiştir.

Bazı şiir yahut mısraların bulunmadığı, eksik olduğu nüshalar, şiirin dipnotunda nüsha kısaltması önüne konulan orta tire “-” işareti ile belirtilmiştir. Mesela 33. gazelin 5. beytinde gām kelimesi Üniversite nüshasında bulunmadığı için “gām -Ü” şeklinde gösterilmiştir.

Metnin tamamında küçük harf kullanılmıştır¹. Şairin mahlası kalın (bold), ayet, hadis, Arapça ve Farsça ibareler ve kelâm-ı kibarlar ise eğik (italik) yazı tipiyle gösterilmiş, çevirileri dipnotta verilmiştir.

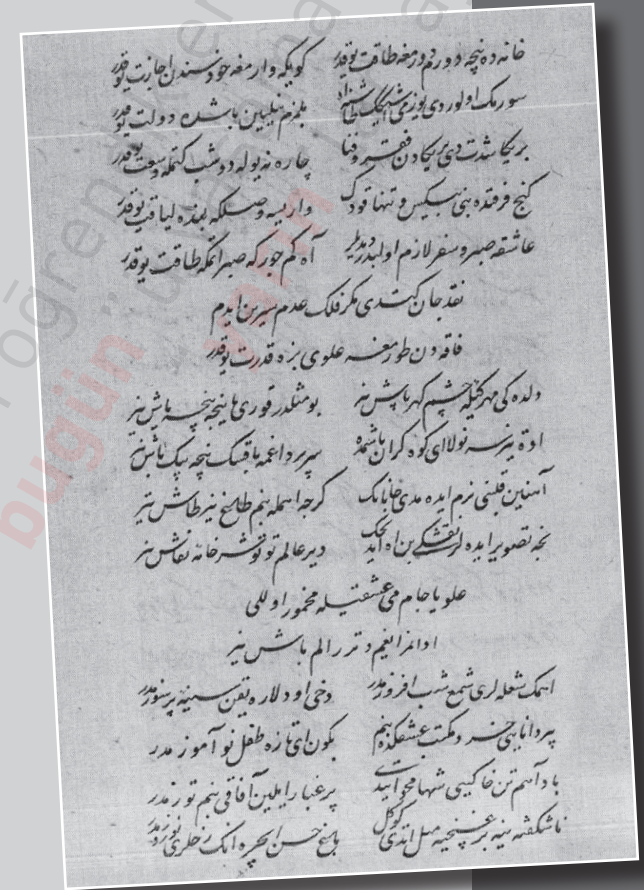
Vezin gereği zihaf yapılması icap eden uzun ünlülü hecelerdeki uzatma işareti kaldırılmıştır. Örneğin, 691. gazelin matla beytinde bulunan sâkî kelimesi vezin gereği sâki şeklinde okunmuştur. Aynı şekilde 705. gazelin ilk beytindeki “mâhî” kelimesi vezin gereği “mâhi” şeklinde okunmuştur.

Metinde dikkat çekecek olan diğer bir hususiyet ise Farsça ve Arapça kelimelerin özgün şekillerinin korunarak okunmasıdır.

¹ Divan neşirlerinde küçük harf kullanılmasının gerektiğini Ömer Zülfe şöyle açıklar: “Eski yazıda büyük harf bulunmadığı gibi özellikle klasik dönem metinlerinde noktalama işaretleri de yer almaz. Mahlaslar veya önemli ibareler ya farklı renkte mürekkeple (sürh, mavi, altın renkli) yazılır ya da üst tarafı bir çizgiyle işaretlenir. Bütün bu özellikleri korumak bakımından metin yazımında bütüyle küçük harf kullanmak, noktalama işaretlerinden kaçınmak ve mahlasları koyu renkte göstermek eserin aslına uymak bakımından yararlı olur.” Ayrıntılı bilgi için bk. Ömer Zülfe, “XVI. Yüzyıla Ait Divan Neşirleri” *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Eski Türk Edebiyatı Tarihi I, İstanbul 2007, C. 5, S. 9, s. 240.

TENKİTLİ METİN

DERZİ-ZĀDE ‘ULVĪ DĪVĀN

MESNEVİLER

1.

Müfte‘ilün müfte‘ilün fâ‘ilün

Serī‘ - + - - / - + - - / - + -

1. bi’smi’l-lāhi’r-rahmāni’r-rahīm
mışra‘-ı mevzūn-ı kelām-ı qadīm
2. şüret-i tuğrā-yı berāt-ı mucīb
hey’et-i ebrū-yı hüseyin-i habīb
3. serv-i ser-efrāz-ı çemen-zār-ı cūd
rāyet-i sulţān-ı diyār-ı vücūd
4. bāsi-durur bāğ-ı bidāyet güli
ţāyir-i qudsīdür anuñ bülbüli
5. diñle eyā merd-i hüner-ver sözüm
güşuñna mengüş ola tā her sözüm
6. noқта-i pergār-ı dü-‘ālem budur
mebde’-i cān merkez-i ‘ālem budur
7. noқта-durur aşl-ı hurūf ey hıred
böyle demişler eb ü ced kılma red
8. olduñ ise noқтаda ehl-i vuķūf
qalbūñ olur kāşif-i remz-i hurūf
9. cevher-i ‘aql-ı dil-i dānāya baķ
ser-suħan-ı lā-yetecezzāya baķ
10. ‘aql-ı küll oldu nażar et harf-i bā
nükte-i vaħdet saña keşf oldu tā

1. S: 1a; A: 1b; -İ; P: 1b; -Ü.

besmele manzūmesi

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 -S.

1 kelām-ı kadīm A: kitāb-ı kerīm P.

2 mucīb A: ‘acīb P; hey’et P: heybet A.

11. dāne-durur hürmen-i tevħīde bu
hāl-i mu‘anber gibidür müşk-bū
12. ravza-i cān u dile dendān-ı sīn
tāze biten sebze-i terdür hemīn
13. nehr-i ‘azīm oldu o qudsēyn mevc
bād-ı kerem birle gelür fevc fevc
14. perr-i hümādur irem uçmağına
tāc-ı ħorūs oldu qadem bāğına
15. cezm ile baķ cezmine budur ‘ayān
dā’ire-i ħavz-ı riyāz-ı cinān
16. mīmi leb-i cūda hemān goncedür
bülbül-i cān giryesi ol ğuncadür
17. ħalka-i mīm içre beyāzı hemān
ħalka edüp çeşm-i sefidüm hemān
18. māh-ı tamām ile bu bir hāledür
ğonce dehānında yaħod jāledür
19. oldu cihāna elifi toğrı yol
sālik olurlar o yola cümle kul
20. şāh-ı gül-i cennet-i a’lā budur
mükħüle-i nergis-i ra’nā budur
21. oldu elif lām ile hā ism-i zāt
münderic altında ser-ā-ser şifāt
22. lāmı-durur kayd-ı kemend-i kulüb
turre-i ‘anber-şiken-i rüy-ı hūb

13 nehr S, P: baħr A.

14 irem S, P: eram A.

15 cezm ile S, A: cirmine P.

17 ħalka edüp S, A: ħalka eder P.

19 cihāna S: cināna A, P.

20 ra’nā S, A: hūrā P.

21 ser-ā-ser S: hep anuñ A, anuñ her P.

23. şedde-i ğarrâ-yı dil-efrûzı gör
ğamze-i müjgân-ı ciger-dûzı gör
24. gözlüce hâyı görüp âh eyledüm
‘abher-i şehläya nigâh eyledüm
25. zâtı-durur hâlık-ı kevn ü mekân
hamdin eder vahş u tıyûr ins ü cân
26. şem‘-i hayât olmağ için rüşenâ
lâzım olupdur saña miķrâz-ı lâ
27. hâll ola mı ‘ukde-i zât u şifât
fehmi ede mi mümteni‘i mümkinât
28. râsı-durur tâze nihâl-i irem
bâd-ı ezel kâmetini kıldı ham
29. şüret-i rahmân u rahîme dilâ
oldı iki zülf-i siyâh iki hâ
30. nûnına çevgân-ı sa‘âdet dedüm
noqtasına güy-ı melâhat dedüm
31. eyle nazâr gör nicedür bî-gümân
medd ile yâ iki ‘abîr ebruvân
32. mîm-i rahîm oldı dem-i âhiret
halka-i gird-âb-ı yemm-i mağfiret
33. dèrmek için ‘ulvî bu gül-şen gülün
uçuralum şevk ile cân bülbülin

25 vahş u A, P: vahşı S.
28 bâd-ı ezel kâmetini S: kâmetini bâd-ı ezel A, P.
30 nûnına S, P: nûna A.

Kaynaklar

- Abdulkadiroğlu, Abdulkerim. (haz.) *İsmail Belîğ Nuhbetü'l-Âsâr Li-zeyli Zübdetü'l-Eş‘âr*, AKM Yay., Ankara 1999, 554 s.
- Afyoncu, Erhan. “Sokullu Mehmed Paşa”, *TDVİA*, İstanbul 2009, C. 37, s. 354-357.
- Akbayar, Nuri. (haz.)-Kahraman, Seyit Ali (sdl.), *Mehmed Süreyya Sicill-i Osmanî*, Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul 1996, 6 C., XI+2068 s.
- Aköz, Alaaddin-Solak, İbrahim. “Osmanlı Taşra Yönetimi ve 16. Yüzyılda Maraş Kazâsı Yöneticileri”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Konya 2003, S.9, s. 29-45.
- Aksoy, Ömer Asım. Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, İnkılap Yay., İstanbul 1988, 3 C., 1320 s.
- Akün, Ömer Faruk. “Âlî Mustafa Efendi”, *TDVİA*, İstanbul 1989, C. 2, s. 416-421.
- Arslan, Mehmet. *Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikleri: Suriyye Kasideleri ve Tarihleri*, Sarayburnu Kitaplığı, İstanbul 2011, 8. C., 504 s.
- Balcı, Rüştü. (Tercüme eden), Kâtip Çelebi: *Keşfü’z-zünûn An Esâmî’l-Kütübi ve’l-Fünûn*, Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul 2007, 2140 s.
- Bloch, E. *Catalogue des Manuscrits Turcs de La Bibliothèque Nationale*, 2 C., Paris 1933, VIII+402+314 s.
- Bostan, İdris. “Kılıç Ali Paşa”, *TDVİA*, İstanbul 2002, C. 25, s. 411-412.
- Bostan, İdris. “Piyâle Paşa”, *TDVİA*, İstanbul 2007, C. 34, s. 296-297.

- Büyükdemirtaş, Nezahat. *'Ulvî Divanı: Tevhid Naat Dibace Kasaid*, İstanbul Üniversitesi, Mezuniyet Tezi, İstanbul 1963, Yer No: TAEK 598.
- Canım, Rıdvan. *Latîfî Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabstratü'n-Nuzamâ (İnceleme-Metin)*, AKM Yay., Ankara 2000, 973 s.
- Çantay, Tanju. "At Meydanı", *TDVİA*, İstanbul 1991, C. 4, 82-83 s.
- Çapan, Pervin. *Mustafa Safâyî Efendi Tezkire-i Safâyî (Nuhbetü'l-Âsâr Min Fevâ'idü'l-Eş'âr) İnceleme-Metin-İndeks*, AKM Yay., Ankara 2005, VII+750 s.
- Çavuşoğlu Mehmet. "Bâkî", *TDVİA*, İstanbul 1991, C. 4, s. 537-540.
- Çetin, İsmail. *Derzi-zâde 'Ulvî (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)*, Fırat Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 1993, XX+626 s.
- Çınarcı, M. Nuri. *Şeyhülislâm Ârif Hikmet Beyin Tezkiretü'ş-Şu'arâsı ve Transkripsiyonlu Metni*, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep 2007, V+132 s.
- Dağlı, Yücel- Kahraman, Seyit Ali- Dankoff, Robert. *Evlîyâ Çelebi b. Derviş Mehmed Zillî, Evlîyâ Çelebi Seyahatnâmesi*, Yapı Kredi Yay., İstanbul 2011, C. 9, XLV+430 s.
- Dehkhoda, Ali Ekber. *Logatnâme-i Dehkhoda, Dânişgâh-ı Tehran Dânişkede-i Edebiyât Sâzmân Lugatnâme, Şumâre-i Muselsel 128, Tehran 1346 (h.ş.)*.
- Derleme Sözlüğü, TTK Yay., Ankara 1975, XII C., 4842 s.
- Dilçin, Cem. Yeni Tarama Sözlüğü, TDK Yay., Ankara 1983, 476 s.
- Doğan, Muhammed Nur. *Şeyh Galib Hüsn ü Aşk: Metin, Düz Yazıya Çeviri Notlar ve Açıklamalar*, Yelkenli Yay., İstanbul 2015, 536 s.
- Emecen, Feridun, "Selim II", *TDVİA*, İstanbul 2009, C. 36, 414-418 s.
- Ergin, Işıl. *Ulvî: Hayatı Gazellerinin Edisyon Kritiği*, İstanbul Üniversitesi, Mezuniyet Tezi, İstanbul 1963, Yer No: TAEK 595.
- Gıynaş, Kamil Ali. *Peroâne Bey Mecmuası*, Akademik Kitaplar Yay., İstanbul 2014, 3 C., 2976 s.
- Güneş, Murat. *Manastırlı Celâl Bey Dîvânı [İnceleme-Metin]*, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eski Türk Edebiyatı Bölümü Yüksek Lisans Tezi, Sivas 2013, XVIII+724 s.
- <https://www.britannica.com/biography/Saint-Juan-Diego> Erişim tarihi: 16.12.2017.
- <https://www.vajehyab.com/dehkhoda/ريسمان> [Erişim tarihi: 19.01.2018.]

- İnalçık, Halil. "İstanbul", *TDVİA*, İstanbul 2001, C. 23, s. 220-239.
- İnalçık, Halil. *Has bağçede 'ayş u tarab, Nedimler Şairler Mutribler*, İş Bankası Kültür Yay., İstanbul 2015, XIII+496 s.
- İnce, Adnan. *Tezkiretü'ş-Şu'arâ Sâlim Efendi*, AKM Başkanlığı Yay., Ankara 2005, 2+756 s.
- İpekten, Haluk. *Divan Edebiyatında Edebi Muhitler*, MEB Yay, İstanbul 1996, 271 s.
- İsen, Mustafa. (haz.) *Sehî Bey Tezkiresi Heşt-Behişt*, Akçağ Yay., Ankara 1998, 304 s.
- İsen, Mustafa. (haz.) *Gelibolulu Âli Mustafa Efendi Kühnü'l-Ahbar'ın Tezkire Kısmı*, AKM Yay., Ankara 1994, 396 s.
- İsen, Mustafa. *Acıy Bal Eylemek: Türk Edebiyatında Mersiye*, Akçağ Yay., Ankara 1993, 670 s.
- İsen, Mustafa. "Klasik Kültürden İki İlginç Portre Turak Çelebi ve Ulvî", *Ötelerden Bir Ses; Divan Edebiyatı ve Balkanlarda Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler*, Akçağ Yay., Ankara 1997, X+581 s.
- Kaplan, Yunus. "Meşâmî(d.??-ö.993/1585)", *TEİS*, <http://www.turkedyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1555> [Erişim Tarihi: 04.08.2017]
- Kayabaşı, Bekir. *Kâf-zâde Fâ'izî'nin Zübdetü'l-Eş'âr'ı*, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Malatya 1997, II+649 s.
- Kılıç, Filiz. (hızl.) *Âşık Çelebi Meşâ'irü'ş-Şu'arâ (İnceleme-Metin)*, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay., İstanbul 2010, 3 C., 1734 s.
- Kılıç, Muzaffer-Çelik, Büşra. "Bâkî'nin Gazellerine Ek ve Derzi-zâde 'Ulvî'ye Nazireleri", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, İstanbul 2017, S. 18, s. 253-332.
- Kocatürk, Vasfi Mahir. *Türk Edebiyatı Tarihi Başlangıçtan Bugüne Kadar Türk Edebiyatının Tarihi, Tahlili ve Tenkidi*, Edebiyat Yay., Ankara 1970, 904 s.
- Koç, Mustafa. (haz.) *Tuhfe-i Hattâtîn Müstakimzâde*, Klasik Yay., İstanbul 2014, 840 s.
- Koç, Mustafa-Tanrıverdi, Eyyüp. (hızl.) *Mütercim Âsım Efendi el-Okyânûsu'l-Basî' fi Tercemeti'l-Kâmûsi'l-Muhî: Kâmûsu'l-Muhî Tercümesi*, 6. C., TYEK Başkanlığı Yay., 6 C., 6084 s.

- Kurnaz, Cemal-Tatçı, Mustafa (hzl.) *Mehmet Nâil Tuman Tuhfe-i Nâilî Divân Şairlerinin Muhtasar Biyografileri*, 2 C., Bizim Büro Yay., Ankara 2001, 99+1264 s.
- Kutluk, İbrahim. (hzl.) *Beyânî Mustafa Bin Cârullah Tezkiretü’ş-Şu’arâ*, TTK Basımevi, Ankara 1997, 438 s.
- Kutluk, İbrahim. (hzl.) *Knalızade Hasan Çelebi Tezkiretü’ş-Şu’arâ*, TTK.Yay., Ankara 2014, 2 C., 73+1094 s.
- Kütükoğlu, Bekir. “Lala Mustafa Paşa”, *TDVİA*, İstanbul 2003, C. 27, s. 73-74.
- Levend, Agah Sırrı. *Türk Edebiyatında Şehr-engizler ve Şehr-engizlerde İstanbul*, İstanbul Fetih Derneği, İstanbul Enstitüsü Yay., 1958, 143 s.
- Mohammad Mo’in. *Ferheng-i Farsî, İntişârât-ı Adena*, Tehrân 1381, 2148 s.
- Özcan, Abdülkadir. “İskender Paşa”, *TDVİA*, İstanbul 2000, C. 22, s. 565-566.
- Öztekin, Nezahat. “Derzîzâde Ulvî Çelebi’nin Çâr-Ender-Çâr ve Pey-Ender-Pey Kasideleri”, *EÜ Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, İzmir 1989, S. 5, s. 39-65.
- Rado, Şevket. *Türk Hattatları: XV. yüzyıldan günümüze kadar gelmiş ünlü hattatların hayatları ve yazılarından örnekler*, Yayın Matbaacılık, İstanbul 1984, 303 s.
- Redhouse, Sir James W. *A Turkish And English Lexicon*, Çağrı Yay., İstanbul 2006, 2226 s.
- Rieu, Charles. *Catalogue of the Turkish Manuscripts in the British Museum*, Londra 1888, 345 s.
- Riyâzî. *Riyâzî’ş-Şu’arâ*, Nuruosmaniye 3724, 148 vr.
- Solmaz, Süleyman. (hzl.) *Ahdî ve Gülşen-i Şu’arâsı (İnceleme-Metin)*, AKM Yay., Ankara 2005, 626 s.
- Steingass, Francis. *A Comprehensive Persian-English Dictionary*, Çağrı Yay. İstanbul 2005, VIII+1539.
- Şahin, Esmâ. “Nihânî, Turak Çelebi (d. ?/ ?-ö. 970/1563)”, *TEİS*; <http://www.turkedebiyatisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7221> [Erişim Tarihi: 20.05.2017]
- Şahin, Esmâ. “Ulvî, Terzî-zâde Mehmed Ulvî Çelebi (d. ?/ ?-ö. 993/1585)”, *TEİS*, <http://www.turkedebiyatisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3891> [Erişim Tarihi: 04.08.2017]

- Şemsettin Sâmî. “‘Ulvî”, *Kâmûsü’l-A’lâm*, Kaşgar Neşriyat, Ankara 1996, 6 C., 4830 s.
- Şemsettin Sâmî. *Kâmûs-ı Türkî*, Çağrı Yay., İstanbul 2009, 1592 s.
- Tıglı, Fatih. “Klasik Türk Edebiyatında Şehrengizler ve Câmî’î’nin Manisa Şehrengizi”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 2008, 229-248 s.
- Tulum, Mertol. *17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı*, TDK Yay., Ankara 2011, 1960 s.
- Uzun, Mustafa. “Hubbî”, *TDVİA*, İstanbul 1998, C. 18, s. 265-266.
- Yakıt, İsmail. *Türk-İslâm Kültüründe Ebced Hesabı ve Tarih Düşürme*, Ötüken Yay., İstanbul 2017, 592 s.
- Yavuz, Fikri-Özen, İsmail. (hzl.) *Bursalı Mehmed Tâhir Bey: Osmanlı Müellifleri*, Meral Yay., İstanbul 1972, 2 C., XXX+480, XXII+446 s.
- Yekbaş, Hakan. “Hüdâyî-i Kadîm”, Mustafa (d.d. ?/d. ?-ö. 991/1584)”, *TEİS*, <http://www.turkedebiyatisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=145> [Erişim Tarihi: 21.05.2017]
- Yıldırım, Hacı Osman-Atık, Vahdettin vd. *5 Numaralı Mühimme Defteri (973 /1565–1566) Özet ve İndeks*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu: 21, Ankara 1994, 447 s.
- Zülfe, Ömer. *Hecrî: Kara Çelebi Muhyî’-d-din Mehmed [ö. 1557] Dîvân: (İnceleme Metin Çeviri Dizin)*, Kültür Bakanlığı Yay., e-kitap, Ankara 2010, 288 s. Erişim tarihi: [20.11.2017].
- Zülfe, Ömer. “XVI. Yüzyıla Ait Divan Neşirleri” *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Eski Türk Edebiyatı Tarihi I, İstanbul 2007, C. 5, S. 9, s. 235-269.

Özel Adlar Dizini

- ˆ **Abbāsi:** G. 15/4
 ˆ **Abdu'r-raḥmān Beg:** K. 18/26
 ˆ **Abdu'llāh:** G. 497/1
 ˆ **Acem:** Db. 20a/12; K. 7/27; K. 14/24; G. 290/7; G. 502/3
 ˆ **Acemī:** G. 739/1
 ˆ **Ād:** K. 21/14
 ˆ **Aden:** Db. 17b/3; G. 747/2
 ˆ **Alī:** Db. 8b/5; K. 8/30; Msm. 3/II/9; G. 43/5; G. 708/1; G. 720/5; G. 746/5; Kt. 1/1
 ˆ **Alī Pāšā:** Msm. 38/I/1
 ˆ **Ayn-ı Şaṭ:** G. 431/7
 ˆ **Azrā:** G. 314/4; G. 459/5; G. 631/3; K. 8/16; M. 5/19
 ˆ **İrāk:** M. 5/12; Db. 17b/5; K. 23/3; G. 58/2
 ˆ **İsā (İsī, İsi):** Db. 8a/14; Db. 20a/15; K. 10/7; G. 156/5; G. 362/3; G. 402/1; G. 505/3; G. 526/1; G. 537/4; G. 546/1; G. 627/1; G. 641/5; G. 739/3; G. 759/1; G. 779/1
 ˆ **Osmān:** M. 2/25; Db. 8b/5; Db. 17b/9; Db. 23b/3; K. 8/31; K. 9/17
 ˆ **Osmān Pāšā:** G. 431/7; G. 458/8; G. 542/7
 ˆ **Osmānī:** K. 7/11; K. 7/17; K. 10/17; K. 23/18; G. 147/3; G. 705/1; G. 739/2
 ˆ **Ömer:** Db. 8b/4; Db. 22b/15; K. 8/31
 ˆ **Uzzā:** K. 3/3

A

- ˆ **Ādem:** G. 482/3; G. 535/3; Kt. 1/6
 ˆ **Aḥmed:** M. 4/7; K. 1/2; K. 3/15; K. 27/6; G. 370/5; G. 397/3; G. 415/1-7; G. 593/4; G. 641/2; G. 646/3; Kt. 1/6; Kt. 17/5; Kt. 18/2; Kt. 19/1
 ˆ **Aḥmed Pāšā:** K. 25/15
 ˆ **Aḳsarāy:** G. 376/6
 ˆ **Allāh:** G. 53/1; G. 6/3; Msm. 33/II/4
 ˆ **Āmed:** G. 431/7; G. 458/7
 ˆ **Āşaf:** Db. 13b/10; Db. 20a/15; G. 792/3
 ˆ **Aṭāu'llāh:** Db. 22b/5
 ˆ **Aṭlas:** K. 24/6

Kalıp Söz, Deyim ve Atasözleri Dizini

- ˆ **alem dik-:** Db. 14a/13
 ˆ **āşıka baġdād uzaġ olmaz:** Msm. 11/II/4
 ˆ **āşık geç-:** Msm. 39/IVI/1
 ˆ **ayna zerrece gelme-:** K. 29/41
 ˆ **aynına al-:** K. 11/5; Msm. 44/III/2, G. 3/4; G. 70/6; G. 406/3
 ˆ **ışk tenhālık sever:** G. 139/1
 ˆ **özri günāhından çok:** G. 368/1
 ˆ **agız aç-:** K. 7/23; Msm. 39/IV/2; G. 97/1; G. 185/1; G. 705/3
 ˆ **agız ara-:** G. 140/2; G. 158/2; G. 250/5
 ˆ **agız bur-:** G. 250/6
 ˆ **agza barmaq ço-:** G. 30/2
 ˆ **agzı kanlı :** K. 13/19
 ˆ **agzın ara-:** G. 250/5
 ˆ **agzını tut-:** G. 185/2
 ˆ **āh şāhum:** Msm. 21/III/4; G. 225/2, G. 794/4
 ˆ **āl eyle-:** K. 12/18
 ˆ **alçaġ göñüllü:** G. 437/3
 ˆ **alın yazı[sı]:** Msm. 42/VII/5
 ˆ **alını açık:** G. 153/3
 ˆ **altun boz-:** K. 25/8
 ˆ **amān ver-:** K. 22/9
 ˆ **arada şeker-āb ol-:** G. 47/1
 ˆ **araya düş-:** M. 2/10
 ˆ **araya şeker-āb düşür-:** K. 6/20
 ˆ **arġa vēr-:** K. 29/12
 ˆ **arġası üstine yat-:** K. 15/18
 ˆ **āsmānı rismāndan fark etme-:** G. 679/4
 ˆ **at bıraġ-:** K. 17/33

A

- ˆ **acı dil vēr-:** G. 178/2, 8
 ˆ **acısını çek-:** G. 202/3
 ˆ **açuñ hālını şorma toġdan:** G. 538/4
 ˆ **ad çıkar-:** G. 79/4; G. 85/6; G. 272/3; G. 296/4; G. 600/2
 ˆ **ad[ını] ġazıt-:** G. 79/4
 ˆ **ādem ādemden biter:** G. 256/2
 ˆ **ādeme ēylük batar:** Mt. 73/2
 ˆ **ādeme ēylük yaramaz:** G. 303/5, 7
 ˆ **adı çık-:** K. 7/23; G. 97/1; G. 185/1; G. 296/4; G. 705/3

Derzi-zâde 'Ulvî

[ö. 1585]

16. yüzyıl şairlerinden olan Ulvî'nin adı Mehmed, lakabı Derzi-zâde'dir. İstanbullu olan şair ilk eğitimini babasından alır. Semaniye Medreseleri'nde ilim tahsil ederek Muallim-zâde Ahmed Efendi ve Vusûfî Mehmed Çelebi'nin danışmenliğini yapar. Turak Çelebi'nin himaye ve desteğiyle II. Selim'in muşahiplerinden olan Ulvî bir süre Manisa'da yaşar. Hamisinin zamansız bir şekilde katledilmesi üzerine "terk-i diyâr" eyleyen şair üç yıllık gurbet serüveninin sonunda II. Selim'in sultan olmasıyla İstanbul'a döner. Zamanla ilim yolundan ayrılıp meyhane köşelerini mesken tutan Ulvî 1585 yılında İstanbul'da vefat eder. Tezkire yazarları tarafından şiirleri övülüp beğenilir. Şiirlerinde lirizm ön plandadır. Bunun yanı sıra zarif edası, ince hayali, açık ve anlaşılır beyanı ile Ulvî tüm Osmanlı şairleri içinde ulvî bir yere sahiptir.

DÎVÂN

Bulunduğu çağın kudret ve kalemine vakıf, ilmî ve edebî olarak güçlü bir şahsiyet olduğu irtibat kurduğu devlet adamları ve şairlerden açıkça görülmekte olan Ulvî'nin *Dîvân*'ı ile ilgili çalışmalar bugüne kadar mezuniyet ve yüksek lisans tezi seviyesinde kalmıştır. İki kısımdan oluşan bu kitabın birinci kısmında şairin hayatı, edebî şahsiyeti ve irtibat kurduğu devlet adamları ortaya konulmuştur. İkinci kısımda ise beş nüsha üzerinden kurulmuş tenkitli metin sunulmuştur. *Dîvân*'da 8 mesnevi, 1 manzum-mensur karışık dibace, 30 kaside, 808 gazel, 48 musammat, 29 kıta (18'i tarih manzumesi) ve 94 matla bulunmaktadır.

Bu çalışmanın amacı Ulvî *Dîvân*'ının metin neşrini gerçekleştirmek ve şair hakkında ulaştığımız bilgileri dikkatlere sunmaktır. Bu eserin *Dîvân*'ın diliçi çevirisi, söz varlığının tespiti ve sözlük çalışmaları gibi her biri ayrı bir uzmanlık gerektiren sonraki çalışmalara yön göstermesi ümidindeyiz.

DÛN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-605-4635-45-0

9 786054 635450